

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Σημεῖον δὲ δεῖ ποιεῖσθαι τῶν ἕξεων τὴν ἐπιγινομένην ἡδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἡδονῶν καὶ αὐτῷ τούτῳ χαίρων σῶφρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρεῖος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἡδονὰς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διὸ δεῖ ἤχθαι πῶς εὐθύς ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ· ἡ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν.

Οἶον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρωθεν οὐκ εὔ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἕνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον. Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, ἐν οἷς ἡ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γε οὕσα τοῦ μέσου.

Αριστοτέλους «Ἠθικά Νικομάχεια» Β3, 1 – 2 καὶ Β6, 10 – 13

1. Να μεταφράσετε το χωρίο «Περὶ ἡδονὰς γὰρ ... ἄμφω τῆς ἀρετῆς».

Μονάδες 10

2. Να εντοπίσετε μέσα ἀπὸ τὸ κείμενο τὶς «καλές» καὶ τὶς «κακές» ἡδονές, νὰ ἀναφέρετε τὸν τρόπο με τὸν ὁποῖο προκύπτουν καὶ τὰ χαρακτηριστικά τους, καὶ νὰ καταγράψετε σε ποῖα ἀπὸ τὶς δυο κατευθύνει ἡ ὀρθὴ παιδεία.

Μονάδες 10

3. Να ἀναφέρετε τὰ στοιχεῖα σύμφωνα με τὰ ὁποῖα ὑπάρχει ἡ μεσότης στὰ «πάθη».

Μονάδες 10

4. Πῶς ἀξιολογεῖται ἀπὸ τὴν Αριστοτέλη ἡ ὑπερβολή, ἡ ἔλλειψη καὶ ἡ μεσότης στὴν δευτέρη παράγραφο τοῦ ἀποσπάσματος καὶ πῶς προκύπτει μέσα ἀπὸ τὴν πορεία τῆς σκέψης τοῦ ἡ κοινωνικὴ διάσταση τῆς ἀρετῆς;

Μονάδες 10

5. Με ποῖες λέξεις τοῦ διδαγμένου κειμένου σχετίζονται ἐτυμολογικά οἱ παρακάτω ὅροι ;
παράσημο, ἀηδία, ἀνθεκτικός, δεισιδαιμονία, δέηση, ἀγέλη, ἐπουσιώδης, βελόνα, πένθιμος, λιποψυχία

Μονάδες 10

6. Γιατί ἡ εἶδηση τοῦ θανάτου τοῦ Μ. Αλεξάνδρου τὸ 323 π.Χ. ἀνάγκασε τὸν Αριστοτέλη νὰ ἐγκαταλείψει ὀριστικά τὴν Αθήνα;

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὅτι δέ τούς ὀρεγομένους τῶν καλῶν ἐπιμελεῖς ὧν ὀρέγοντο ποιῶν ὠφέλει, νῦν τοῦτο διηγήσομαι. Ἀκούσας γάρ ποτε Διονυσόδωρον εἰς τήν πόλιν ἤκειν ἐπαγγελλόμενον στρατηγεῖν διδάξειν, ἔλεξε πρὸς τινὰ τῶν συνόντων, ὃν ἤσθάνετο βουλόμενον τῆς τιμῆς ταύτης ἐν τῇ πόλει τυχεῖν. Αἰσχρόν μέντοι, ὧν νεανία, τόν βουλόμενον ἐν τῇ πόλει στρατηγεῖν, ἐξόν τοῦτο μαθεῖν, ἀμελῆσαι αὐτοῦ· καί δικαίως ἂν οὔτος ὑπὸ τῆς πόλεως ζημιοῖτο πολύ μᾶλλον ἢ εἰ τις ἀνδριάντας ἐργολαβοίη μὴ μεμαθηκῶς ἀνδριαντοποιεῖν. Ὅλης γάρ τῆς πόλεως ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις ἐπιτρεπομένης τῷ στρατηγῷ, μεγάλα τά τε ἀγαθὰ κατορθοῦντος αὐτοῦ καί τά κακὰ διαμαρτάνοντος εἰκός γίνεσθαι. Πῶς οὖν οὐκ ἂν δικαίως ὁ τοῦ μὲν μανθάνειν τοῦτο ἀμελῶν, τοῦ δέ αἰρεθῆναι ἐπιμελόμενος ζημιοῖτο;

Ξενοφῶντος, Ἀπομνημονεύματα Γ, Ι, 1-3

Λεξιλόγιο

ἐπαγγέλλομαι : υπόσχομαι

ζημιοῦμαι : τιμωρούμαι

ἐργολαβέω-ῶ : αναλαμβάνω εργολαβικά την εκτέλεση έργου

ἐπιτρέπομαι : ανατίθεμαι, παραδίδομαι

διαμαρτάνω : δεν πετυχαίνω

Παρατηρήσεις

1. Να μεταφραστεί το κείμενο. **Μονάδες 20**
2. Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι υπογραμμισμένοι ὀροι **Μονάδες 5**
3. "ἀκούσας, ποιῶν, κατορθοῦντος" : Να αναλυθούν οι μετοχές στις αντίστοιχες προτάσεις. **Μονάδες 5**
4. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους :
 - **ἐπιμελεῖς** : την αιτιατική του ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος
 - **ἀκούσας** : το α' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή
 - **τῶν συνόντων** : τη δοτική του ίδιου αριθμού, στο ίδιο γένος
 - **ἤσθάνετο** : το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του αορίστου β'
 - **τυχεῖν** : τον ίδιο τύπο στο μέλλοντα
 - **ἀμελῆσαι** : το β' πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
 - **δικαίως** : τους άλλους βαθμούς
 - **ζημιοῖτο** : το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή
 - **ἀνδριάντας** : την κλητική του ενικού αριθμού
 - **κατορθοῦντος** : την αιτιατική του ουδετέρου γένους στον ίδιο αριθμό

Μονάδες 10

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΠΑΓΟΥΝΗΣ Σ. – ΠΑΤΣΙΑΣ Β. – ΚΩΤΙΤΣΑ Κ.